

NOVI GLAS

ČASOPIS HRVATSKOGA AKADEMSKOGA KLUBA

BROD ĆE DOJTI.

KORONAKNJIŽEVNOST

BEST OF

novglas.online

SEA-WATCH4

POWERED BY
UNITED
RESCUE

02 · 2020

IMPRESUM

SADRŽAJ

UVODNI ČLANAK	03	KAKO "GENDRATI" PO GRADIŠČANSKOHRVATSKU	08
OVO NIJE BILO POTRIBNO	04	UVOD U FEMINIZAM I GENDER	10
SMO JE MI MOGLI VIDITI?	05	DIE HÄSSLICHEN BILDER	12
BEČANSKI GRATIS-TEST	06	ZAČ NE DAMO DRUGIM DISATI...	15
CRIKVA, QUO VADIS?	07	KORONAKNJIŽEVNOST	16

Vlasnik i izdavač

HAK. Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14/4 1040 Beč

Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54
Fax: 0043 (0)1 - 504 63 5w4 9
E-mail: info@hakovci.org

Glavni urednik

Konstantin Vlasich
redaktion@noviglas.online

Lektorat:

Theresa Grandits
Ivan Rotter
Joško Vlasich

Suradnici:

Jakob Frühmann
Theresa Grandits
Lydia Novak
Ivan Rotter
Elisabeth Satovich
Matthias Wagner
Dorothea Zeichmann
Marica Zvonarits

Autorice:

Jurica Čenar
Štefan Jagšić
Andrea Kerstinger
Marijana Palatin
Franc Rotter
Romana Schweiger-
Domnanović
File Šedenik
Ana Šoretić
Joško Weidinger
Dorothea Zeichmann

Fotografi:

Ralph Darabos
Chris Grodotzki
Phillip Hauck-Tyran
Sophie Hajszan
Jelka Margarita Bogdanić
Ruben Neugebauer

Grafike:

Tessa Sima
Alex Wukovits
Nikola Znaor

Cover-foto:

Chris Grodotzki

Layout

Nikola Znaor

Tisk

PRINT & SMILE Agentur für
Printconsulting ÖG
Fliedergasse 45/ Siedl
2601 Eggendorf

Bundeskanzleramt
Volksgruppenförderung

Gefördert aus den Mitteln der
Volksgruppenförderung
des Bundeskanzleramtes

UVODNE RIČI

Dragi:e čitateljice,

Tajna: Novi glas je online.

Kako morem opisati to na našoj webstranici, ča vi ne vidite? Znamda pomore opis zadnjih tajedan.

Prvi kontakt jutro je čudakrat bio naš grafičar i designer Nikola Znaor. On ima kih 20 minut na biciklu u ured u Amsterdamu, kade ti pri vožnji na biciklu kroz godinu opiše neke ideje sa start-up-scene, ke moremo preuzeti. Kako daleko moremo biti i radikalni? Još i diskutirali smo o tom, ime *Novi glas* ostaviti za nami i samo već djelati pot kraticom NG. Potpuno se nismo radikalizirali, ali ako se gleda naše social media nastupe, se vidi kratak logo jako čudakrat.

Nikola je stigao u ured, a ja bi s redakcijom mogao dogovoriti plan za sledeće dane. Pred webkamerom se vidi, kako jutros još piju kavu u Mjenovu, Pinkovcu ili Beču. Kako je vrime u Stinjaki i jeli je u Amsterdamu konačno prestalo curiti (ne znamo, Nikola je u sledećem skype-callu). Pažljivo onda počemo stavljati ta pitanja, ka su i za vas čitatelji:ce važna. Ka tema je kada zač aktualna? Kada ćemo ju publicirati? Smo jedini? Ima koneks k manjini ili ne? Ki će pisati i tribamo pomoći izvan našeg kruga? Kako gendrati po gh? Crikva, quo vadis?

Primjer tog skupnoga „fokusa“ redakcije na jednu temu je bilo zadnje težišće o Koroni u Hrvatskoj, kade smo kazali doživljaje turistov u interaktivnoj karti. Za ovo print izdanje smo izabrali best odnosno worst of. Za web-verziju je bio skupni

trud pred svim najti kartografski-tool, koga moremo adaptirati. Matthias Wagner je ga našao i spravio tako daleko, da ga i ja razumim. Alex Wukovits je crtao mini-slona, kim smo markirali na karti svaki doživljaj. A te smo zabrali tako, da smo pitali poznanice i prijatelji:ce, kako je odmor (bio). To korigirali, prevodili, publicirali. A na toj bazi sami išli na odmor u Hrvatsku i sami opisali utiske.

Ko smo konačno publicirali na stranici naš produkt, počne jedno djelo, ko se ne smi podcijeniti. *Novi glas* je jedini Gradiščansko-hrvatski medij, ki je aktivan na facebooku, instagramu i još i na twitteru. Elisabeth Satovich skupa s manom redigira te različne stranice, designa u jako praktičnom toolu canva sve postinge i izabere pasaže člankov i komentarov, ki su dobri za social media-svit, ada shareable. Ponekad nam se ugoda, da se ki posting bolje širi, to je onda znamda pointirana kritika ili izjava s kom svi moremo. Facebook je dobar za klike na stranici, instagram je već za zabavu samo na toj platformi. Ali to vidimo i na vlaščem konzumu. Ipak prezencija je važna, moć brzo reagirati, skoro važnija. Zač ostaviti Standardu postati čega o zapovidi koristiti masku? A oni - nasuprot nas - je ne ćedu publicirati dvojezično.

Dvojezičnost! Je svisna odluka. Moć kazati na stranici nimški tekst ili hrvatski sažetak. In-tekst-rječnik, kako dobar stroj! Još nismo sve formati i stroje našli, ali rezultat je jur sada jedinstven.

Kako dalje s printom? Evo u ruka prvi pokus. Prvi put, da imamo toliko materijala, da moramo izabrati članke, ke ćemo dati i u tisk. Zasada je izdanje podiljeno u dva „best of“-e. Best

of novglas.online, best of Koronaknjiževnost. Ako mi na stranici vidimo, koliko ljudi čita ta i ta članak, moremo ga u printu još jednoč do primiti – vidimo, da niste još svi sve preštali, naprimjer tekst o Black lives matter. Ali znamo isto: u misecu dana smo dostigli ukupno za polovicu već ljudi online-izdanjem nego dajemo tiskati eksemplarов. Naravno, ne znamo, kako je konzum print-izdanja točno – ako na jednoj adresi trimi čitaju, a na drugoj nijedan...mi smo značiteljni, kamo će nas peljati ovo putovanje.

Putovanje! Nakon dvih miseci koncipiranja, noći čemernog i dobrog sna sam predao na Hvaru Nikoli europsko vino (foto!). Grozje iz Austrije i Madjarske su u njem, pazio sam, da se ne skipi u vrućini auta. Aslično je s ovim produktom. Nekako smo internacionalni, pazimo na se i onda će i po par ljeti još biti za uživati platforma novglas.online.

Koronaknjiževnost

Kot sam jur pisao, ima ovo izdanje dva „best of“-e. Ivan Rotter i Dorothea Zeichmann su si načinjili to djelo, spiktovati poznate i još ne poznate Gradiščansko-hrvatske autorice i autore za tekste, ke su stvorenii u Korona-dobu ili ke dobro pašu u ovaj dob. Cijeli projekt je i posvećen pokojnomu literatu Francu Rotteru, ki bi imao 23.8.2020. svoj 50. rođendan. Njegov brat Ivan je publicirao cijelu zbirku kot pdf na svojoj platformi ivansic.wordpress.com. Mi smo izabrali tekste te zbirke i publiciramo u printu, a i konzervativno u dođući tajedni (nekoliko nediljov po redu) i online. Ali to onda neće biti samo tekst. Vedit ćete na novglas.online/literatura - željim zanimljivu zabavu pri štanju Koronaknjiževnosti.

Konstantin Vlasich

ONO NIJE BILO POTRIBNO

31. Julija smo publicirali interaktivnu kartu za odmor u Hrvatskoj. Mali elefant je kazao utiske turistov na odmoru – ali i neki lokalni ljudi su nam isto opisali, kako je korona-ljetu za nje. Vidili smo relevantnost te publikacije, jer je to bio članak s najvećim kliksom na našoj stranici. Odluka austrijske vlade sprogovoriti opomenu za putovanje je djelomično razumljiva, djelomično i ne. Odvisi od toga kako uopće ocijeniti odmor za dob Korone. Ako se ponašaš pažljivo, bi teoretično mogao svakamor putovati. Ako ne, ne pravaš poći niti u trgovinu.

Kod opomene za putovanje u Hrvatsku je zapravo bio otvoren samo datum upeljanja. Da će nekada u sezoni biti tako daleko je jur bilo od samoga početka svim jasno, ki pratut razvitak turizma u Hrvatskoj u zadnji ljeti i ki su čuli pod kimi uvjeti je Hrvatska pred sezonom predviđala primiti turiste. Vidio sam videoclip iz diskoteke u Dalmaciji, ki se je širio u socijalni mriži. Sve puno, od razmaka ni traga ni slijeda. Jedino što me je još presenetilo je bila Oliverova muzika.

Neznam zašto, ali upazio sam, da Hrvatska sve već proširuje ponude za vrst turizma, ka je izmijljiva. Namjesto da se napravi trajan i kvalitativan turizam za „kultiviranu“ publiku ka cjeni jedinstvenost Hrvatske, se proširuje ponuda za one turiste, kim je svejedno jeli feštaju u Ibizi, u Rimini, na Mikonosu ili na Zrču.

U običnom ljetu bi bilo pitanje „party-turizam, da ili ne“ akademska diskusija. Ali ovo ljetu zbog Korone nije obično. Noćni klubi nisu zaman zatvoreni u drugi države. Lokali ne zatvaraju ranije zbog toga, kad se virus u noći bolje prenaša, nego zato kad ljudi nastanu tokom večera (i po konzumaciji alkohola) nepažljivi. Isto valja za

neke lokacije i po danu.

Neki ljudi uopće nisu imali predvidjeno, da se držu razmaka ili bilo kakovih sigurnosnih mjerov. Vrlo brzo se je širila vist, da Hrvatska ne vidi sve tako oštrot, dokle ulazu devize. Kot jedina država u Europskoj Uniji Hrvatska prima i goste iz SAD-a.

Sada zbog opomene za putovanje ispada velik broj turistov iz Austrije. Koliko turistov nebi došlo u Hrvatsku, ako bi bili noćni klubi zatvoreni? Sigurno manje, nego sada ispadne zbog opomene za putovanje.

Neki velu, da se more očekivati vlašća odgovornost. To nažalost ne ide, ar dokle nije cipljenja protiv Korone, su mjere protiv prenašanja virusa (razmak, maske, itd.) naša jedina sredstva. A maske ne branu onu osobu, ka ju nosi, nego sve ostale. Odluka zbog toga nije, jeli se brani vlašće zdravlje (ili ne), nego jeli se sudjeliva kod uzajamne obrambe svih nas. Ovdje postoji jasna potreba za zakonske mjeru i kontrolu, ka su posao svake poštene države. Država ima i odgovornost prema svojim građanom, da osigura njemu neuškodjenost. Ako se jedna država ne zaufa u drugu, onda ima dužnost da informira svoje građane. U tom

kontekstu se mora i upozoriti na to, da putovanje u Hrvatsku nije prepovidano.

Hrvatska ima prelijepu prirodu. Ne samo na morju, nego i unutar zemlje. Brijuni, Plitvička jezera, Nacionalni park Krka, itd. K tomu se još pridružava (glazbena) kultura. Tambure, klape i popularna muzika. Melodije, tako lipe, da je slušaju i ljudi, ki ne razumu jezik. Kamo se gleda vidi se povijest ka je kovana od nekoliko različnih vladarova, narodova i kulturov. A da ne zabim široku ponudu kulinarike! Sve to u kombinaciji stvara Hrvatsku šarolikom i jedinstvenom. To je dobra ponuda za kultivirani turizam. Turizam, ki funkcioniira i za vrime Korone.

Podrtanje opisane baštine bi bilo sigurno bolje, nego napraviti azil za sve one, ki išču po cijeloj Europi zadnje mjesto za bezobzirno ponašanje. Odgovorni u Hrvatskoj su se odlučili biti kockari. A vjerojatnost, da će sve biti dobro ako mjere nisu tako oštret, je bila jako mala. Škoda za narodno gospodarstvo je sada puno veća, nego bi bila s oštromi mjerami.

A to zaista nije bilo potrebno.

Komentar: Matthias Wagner

DID WE SEE IT COMING? SMO JE MI MOGLI VIDITI?

IZABRANI UTISKI NAŠE INTERAKTIVNE KARTE

OPATIJA

Se ljudi držu razmaka? I da i ne. Za mene se ovde ali i postavlja pitanje, je li se ljudi u Austriji držu razmaka i drugih mjer. Čini mi se, da je najveći dio ljudi i kod nas lakomišten i da mnogi ljuto zabu na to da se moru lako i ljuto inficirati koronom.

Jana, krajem julija

HVAR, ZAVALA

Odredba o nošenju maskov se u restorani već ili manje ignora. Neki ljudi nosu masku oko vrata kao alibi (zvećega ju ali nimaju vrženo pravilno). Čuda ljudi potpuno odbija maske, ali u supermarketu su svi dosta konzekventni kod nošenja maske.

Anton, krajem julija

SINJ

Svim bi preporučila odlazak u Hrvatsku.

Ivana, u juliju

ČIOVO

Kod turistov imaš sve: od strogoga poštivanja zakonov do takovih, ki ne vjeruju, da korona egzistira i ki ne nosu maske ili držu razmak.

Luka, krajem julija

RIJEKA

Ako se u ovom ljetu giblješ kroz Rijeku, se grad čini nekako depresivan. To leži na tom, da je varoš ljetos Europska prijestolnica kulture. Nije sasvim otpovidana, ali od punoga programa smo daleko odaljeni. Na tu večer, kad smo mi bili onde, nije bilo nijedne priredbe navečer. Program sljedećeg dana je bio: Iskati Titov brod i najti plažu. Te blizu varoša ali nisu za preporučiti. Preveć ljudi za senzibilizirane turiste. Ajde na otroke!

Konstantin, 6. August

slika: Phillip Hauck-Tyran

DUBROVNIK-NERETVA

Hrvatska se otvorila zbog turizma, a kakve će posljedice biti, vidjet ćemo vrlo brzo. Masku nosim, i držim distancu, ali često mi kolege ili taksisti kažu da što se njih tiče, ne moram, ne shvaćaju da masku nosim zato što želim, a ne zato što moram.

Jelena, krajem julija

VIS

Jako mirno, malo ljudi. Obično ležu u Viškoj luki navodno med 250 i 300 brodov, sada 100, morebit 150

Leni, krajem Julija

TROGIR

Putovati na kišovitom danu u mali varošić bi bila dobra ideja. Samo ne u ovom ljetu. Preveć ljudi. Zvana toga je bio svetak. Preporučio bi ostati na plaži namjesto sightseeing-tripa u varoš.

Konstantin, 5. August

OTOK UGLJAN

Skoro svi ovde držu razmak i gleda se, da nij preveć ljudi u dućanu. Svi, ki djelaju, nosu maske. Neki je nosu pod nosom, ali najveći dio nosi masku kot propisano. Nije čuda ljudi iz inozemstva, većina turistov na Ugljanu dolazi iz Hrvatske.

Philipp, početkom augusta

ČAKOVEC

Za mene osobno je bilo čak sigurnije nego Beči, jer je Čakovec mali grad i va cijeloj županiji Međimurskoj nije nijednoga oboljeloga već duže vreme. Maske se nosu skoro svagdir, ponkad ne potpuno pravilno, ali se na distancu ponekad pozabi.

Jelena, krajem julija

ZADAR

Na sreću ili nažalost – to je kao neki bipolarni problem Hrvatske da je turizam veliki blagoslov i izvor financiranja; a na drugu stran da je gospodarstvo ovisno o turizmu. Tako da je sigurno taj finansijski efekt možda bio presudan da se ipak odluče otvoriti jer je to veliki dio BDP-a.

Nikola, krajem julija

BEČANSKI GRATIS-TEST

Odmor i ljetovanje 2020. se na svaki način drugačije odigrava nego u prethodni ljeti. Premda nisam mislila da sam si čula «ulovila» pri mojoem odmoru na otoku Ugljan - kad: mjesto, u kom sam bila, je takorekuć «Bogu iza hozentregera» a na beach partiju su uz mene bili samo raki i ribice - sam se odlučila iskoristiti tu ponudu Grada Beča za besplatno testiranje. Jer ipak, vrag ne spi, a mislila sam, da bi bilo dobro za statistiku svih povratnikov iz Hrvatske, da koronavirus nije bio slipi putnik u svakom autu. Bila sam veljek na drugom danu ove ponude kod Ernst-Happel-Stadiona, tako je gužva bila dost velika, i na staza za aute, i na stazi za pišače i bicikliste, u koj sam se ja postavila. S odgovorom na pitanje, kako dugo se čeka - dvi do tri ure - su se nekolikimi opet obrnuli prema U-Bahnu. Po dvi i pol ura sam bila gotova, s dobrom knjigom i promatranjem ljudi i situacije je čas friško prošao.

Sam test s novom varijantom, grgljanjem, je si-

gurno ugodniji neg kopanje s štapićem po nosu, i dura 30 sekundov do minute. Na ispitivanje uz test sam bila zapravo najveć znatiželjna, i malo sam se začudila: jedino su pitali, je li sam bila još u drugoj državi neg u Hrvatskoj, i je li imam simptome. Nije bilo pitanja, kada sam došla iz Hrvatske, ili na kom mjestu sam bila. Uprav u slučaju zaraženja, bi to bilo dobro i zanimljivo znati, ne samo za austrijske uprave, nego i za hrvatske. U smislu Europe bi se uprav u ovoj situaciji u koj živimo moralo željiti, da postoji i da funkcionira suradnja i izmjena informacija med državami. Komu služi, ako svaki kuha vlašću supu i se države medjusobno samo optužuju, gđo je komu sada importirao virus? Zapravo nikomu. Izgleda da se pandemija iskorišćava i za nacionalizam i populizam. Škoda.

Na svaki način, mislim da je dobro da se nudi ova mogućnost za besplatno testiranje, pred svim za one ki nimaju simptome. Ali mislim da je propušćena šanca i da bi se ova strategija mogla još bolje izgraditi.

P.S.: Moj test je bio negativan.

Lydia Novak

CRIKVA QUO VADIS?

U Evandjelu (Ivan 13,36) najdemo poznatu latinsku frazu "Domine, quo vadis?" – "Gospodine, kamo ideš?". To pita apoštol Šimon Petar Jezuša.

Nisam ja apoštol i ne pitam Jezuša (ar mi se nije skazao). Ali u zadnji tajedni mi se je na različni mjesti "skazala" Crikva (katoličanska). Kot da bi neka snaga htila, da premišljavam o njoj i da složim svoje misli u neki prinos. Da se bavim pitanjem, kamo ide Crikva (i kamo idu Gradišćanski Hrvati).

U nedjelju, kad sam počeo pisati ov tekst, bio sam kod krsta mlade obitelji, ka ima čuda rođakov, ki ne vladaju hrvatskim jezikom. Potpuno razumljivo bi bilo, ako bi se bio krst održao barem dvojezično, ako uopće ne pretežno po nimšku. Pozitivno presenećenje je bilo, da se je (skoro) cijeli krst vršio na hrvatskom jeziku.

Gradišćanski Hrvati i Crikva u kombinaciji. Ne u vezi s nekom novom bunom, nego u pozitivnom kontekstu. Rijetki su nastali ti momenti. Prečuda negativnoga se je stalo u prošli ljeti i po ohladjenju u korona-pauzi se čuje vist o novi konflikti u gradišćanskohrvatski fara. Dogodjaji su prouzrokovali (i nadalje prouzrokuju), da posebno mladi Gradišćanski Hrvati prekinu veze sa službenom Crikvom. Ponekad se samo još čeka, dokle baba umre ili da je pir mimo. I med onimi, ki nisu istupili je sve manji broj onih, ki redovito idu barem u nedjelju na sv. mašu. Nekad sam izmed najmladljih posjetiteljev božje službe, iako sam jur već od 30 ljet star.

Sigurno: Ispršenjenje crikav je trend, ki se more opaziti širom Europe i zapadnoga svita. Gradišćanskohrvatska zajednica ali dugo nije bila dio toga trenda. Crikve su uvijek bile jasno punije nego u nimški seli u okolini. To i potvrđuju statistike Crikve. Jedan uzrok za to je bila ključna uloga, ku su Crikva i posebno pojedini farniki igrali kod razvijka i opstanka gradišćanskohrvatske zajednice kroz (skoro) 5 stoljeća. A danas? Kamo ide Crikva? I kamo ide gradišćanskohrvatska zajednica? Nepopustljivo ponasanje male grupice sridnjogradišćanskih aktivistov (ke na ovom mjestu nikako ne kanim braniti ili hvaliti) je bolno otkrilo slabosti kartera mnogih važnih proponentov Crikve. Kako se je to moglo stati? Da smo nastali svidoki po-

našanja važnih zastupnikov Crikve, ko nikako ne odgovara onomu, što si kao vjernici predstavljamo i očekujemo od (vrhovnih) duhovnikov. To opet prouzrokuje pitanje: Kako vjerodostojna je službena Crikva, ako se vrhovni službenici stalno jasno neodgovarajuće ponašaju? Kako daleko je došlo, se najbolje vidi kod onih vjernikov, kim se prije nikad ne bi bila izmaknula zločesta rič o Crikvi i nje prepostavnii. A danas sarkastično komentiraju spomenute dogodjaje.

U magazinu profil (broj 31/2020) piše satiričar Rainer Nikowitz u ulogi gospe Erne (ka je pelda za Črnu Gospu) o tomu, da je ispršenjenje crikav od zastupnikov Crikve namjerno prouzrokovano i dio dugoročnoga plana protiv pandemije. Da se u praznoj crikvi ne more dobaviti koronavirusa je zaista jedini pozitivni aspekt, ki se more pripisati ovomu konfliktu. Mjesta, ka sada nisu zauzeta bi uglavnom pripadala mladini i mladim odraslim, ki su po zakoni biologije budućnost svakoga naroda.

Zbog korona-pandemije je i konačno otpovidano Hrvatsko shodišće u Celje. Još početkom junija je bio govor o tomu, da će se u malo drugačijem obliku ipak održati i mjesec dan pred otpovidanjem se je to potvrdilo. Tako ovo ljeti i neće biti one priredbe, s kom smo si mogli sami lagati o vjerskom stanju u narodnoj grupi. Sigurno bi bilo moguće, da se shodišće održa u malo (ili vrlo) drugačijem obliku. Ali to bi naravno prouzrokovalo već troškov organizacije i potribovalo kreativne koncepte.

Čitao sam u Hrvatski Novina mišljenje glavnoga urednika o novom dekanatu u sjevernom Gradišću. Ne vidim tu situaciju tako optimistično kot to djelaju Hrvatske Novine: Kade (i je li) postoji hrvatski (odnosno dvojezični) dekanat zapravo neće imati preveliku relevantnost za opstanak Gradišćanskih Hrvatov, ako budućnost naroda nije dio Crikve. Nadalje je u tom komentaru rič o biškupu, ki "koncentriira svoje pretorijance okolo sebe". Bio sam naučan, da se opisuje odnos biškupa, farnikov i vjernikov pomoću metafore nadpastira, pastirov i črijede. Ako nadpastir preuzame ulogu rimskoga cesara, a pastiri su sada pretorijanci, ka uloga ostaje bivšoj črijedi? Pišaki? Neprijatelji?

I u Hrvatski Novini se moru čitati dvi latinske riči: "Cui bono? – Komu služi?". Zapravo nikomu. U ovom konfliktu, ki sada jur dura nekoliko ljet, na kraju neće biti dobitnika. Samo gubitnikov, čuda potrošene energije (ka fali na drugi mjesti kot na primjer kod reorganizacije Hrvatskoga shodišća u Celje), ruševine i kup ljudi, ki su se u toku konfliktu distancirali od konflikti i svemu, što je dio toga konflikti.

Potribno bi bilo, da se stavi u pitanje, je li su gesla "čagod vam veli, učinite" (Ivan 2,5) i "ki nij s manom, protiv mene je" (Mate 12,30) kod peljanja biškupije zaista korišćena u pravom kontekstu. Po kratkoj lektiri Novoga zakona sumljam, da su. Ali ja nisam teolog.

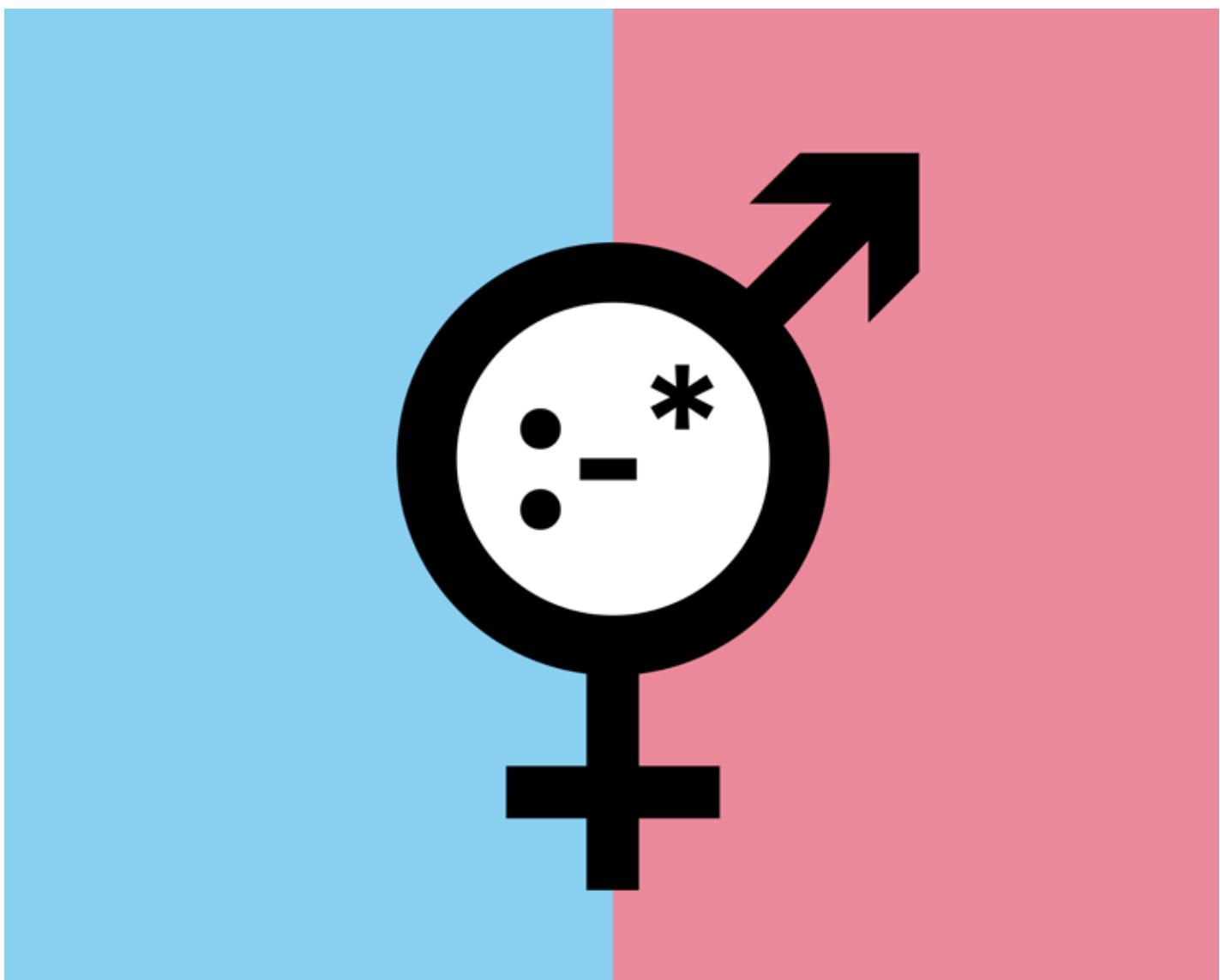
Za Veliki Borištof, u komentaru glavnoga urednika Hrvatskih Novin isto spomenuto selo, se najmanje "bojim", da ne bi moglo zahadjati s budućom situacijom "Gradišćanski Hrvati prez Crikve". Imaju s Kugom labor, ki jur desetljeća kaže, kako Gradišćanski Hrvati funkcionišu prez Crikve. Za nas ostale će to biti nešto nepoznato, ali Veliki Borištof će opet biti "hrvatski pupak sveta i okolice" (kako ga opisuju Hrvatske Novine).

Rječnik:
sakazati – erscheinen
krst – Taufe
vršiti – feiern, durchführen
ispršenjenje crikav - Leeren der Kirchen
vjerodostojno – glaubwürdig
nepopustljivo - unnachgiebig
odnos- Beziehung
pišak - Fußsoldat
ruševina - Trümmerhaufen
Novi zakon - Neues Testament

Komentar: Matthias Wagner

KAKO "GENDRATI" PO GRADIŠČANSKOHrvatsku

ROD I JEZIK U HRVATSKOM JEZIKU – NEKI POKUSI

Pri sastavljenju prvoga izdanja ljetošnjega Novoga glasa se je razvila diskusija o takozvanom rođnočutljivom upotrijeljenju jezika. Ta riječ je moja osobna kovanica, standardni pojam je rođnoosjetljivi jezik. Obično je tako, da redakcija odnosno lektorat prepušća dvi odluke dopisni.cam. To je pitanje velikoga ili maloga G/g kod pridjeva G/gradiščansk_a Hrvat_ica i pitanje uključenja rođnočutljivoga jezika u tekstu.

Jezik nije neutralni medij. Jezik stvara realnost odnosno prešuti stvari, ke se ne imenuju. Jezik je čin i kot takov oblikuje našu svakidašnjicu. U naši teksti su se do sada uglavnom pojavljivali dva oblika i to množina muškoga oblika – misleći na obadva rode – kot na primjer: študenti, savjetnici, političari ili množina muškoga i ženskoga oblika: študenti i študentice, savjetnici i savjetnice, političari i političarke.

"Gendrati" po hrvatsku skoro nepoznato. U zadnjem izdanju smo se onda susreli s oblikom, ki ne podupira ta binarni sistem, nego ki isto uključuje osobe, ke ne slišu ovomu binarnomu konceptu. Da bi se pokazala ta šarolikost, moraju se prekoraknuti odredjene jezične granice i to pomoću novih načinov pisanja. To su na primjer tzv. gendergap študent_ice ili zvijezda študent*ice. U zadnje vrime se koč-toč pojavljuje

i dvotočka študent:ice. Ta dvotočka se kod čitanja pomoću kakovih sprav za pročitanje teksta ne pročita, nego se čuje samo kratka pauza, ča odgovara najveć govornomu rodnočutljivomu jeziku. Oblik študent*ice bi ta sprav za razliku od dvotočke pročitala kotno: „študent zvijedza ice“.

U nimški teksti nam je ta način pisanja bilo ke varijante dobro poznat, u hrvatski teksti smo do sada rijetkokad vidili takov oblik, zato nam se je činio neobičan. Zvana toga smo imali poteškoće, kako se njim u hrvatskom jeziku pravilno koristiti. Ipak je hrvatski kot slavski jezik po strukturi i ovde osebujno po pokazanju roda drugačiji od nimškoga jezika.

Zato slijedi sada kratki pregled odnosno pokus prikazanja jezičnih mogućnosti u vezi s rodnočutljivim jezikom, ufujući se, da se u naši hrvatski teksti najde u budućnosti već šarolikosti. Sljedeće preporuke su zaista stoprov pokus i potpuno mi je jasno, da pojedine jezične pojave kot na primjer glasovne promjene otežavaju pisanje tim jezikom. Potribne čedu ada biti različne iznimke, ke čedu se s upotrijubljavanjem rodnočutljivoga jezika polako razvijati.

Imenice, glagoli, pridjevi, broji, zamjenice i prilogi su u hrvatskom preminljive riči ili djelomično preminljive. To su te vrste riči, ke se - bar u neki situacija - odnašaju na rod i na ke se triba paziti, kad se kani pisati rodnočutljivim jezikom. Dono-

sit čedu se sada dvi rečenice, ke čedu se potom presaditi u različne varijante.

Četire mlade študentice, ke rado pišu, su čera objavile novi članak.

Četiri mladi študenti, ki rado pišu, su čera objavili novi članak.

Spominjanje dvih rodov

Četiri mlade študentice i mladi študenti, ki rado pišu, su čera objavili novi članak.

ČetirE mladE študentiCE, kE rado pišu, su čera objavilE novi članak.

Četire/četiri mlade/mladi študentice/študenti, ke/ki rado pišu, su čera objavile/objavili novi članak.

Četir/i/e mlat/i/e študenti/ce, k/i/e rado pišu, su čera objavil/i/e novi članak.

Obično je tako, da za opis mišane skupine ljudi hasnujemo mušku množinu. To znači, da se muški oblik pridjevol, brojev, zamjenic i glagol u prošlosti odnašaju na študentice i študente. U varijanti 1 sam ada poštjujući gramatiku ostavila četiri, ki i objavili. U ostali varijanta prikazujem moguće oblike, ki se odnašaju prvič samo na muški i drugič samo na ženski rod.

Dekonstrukcija binarnoga sustava

Četir_e mlat_e študent_ice, k_e rado pišu, su čera objavi_le novi članak.

Četiri* e mladi* e študenti* ce, ki* e rado pišu, su čera objavili* e novi članak.

Četir:e mlat:e študent:ice, k:e rado pišu, su čera

objavi:le novi članak.

Četi_re mla_de štude_ntice, k_e rado pišu, su čera obja_vile novi članak.

Dolnja crta, zvijezda i dvotočka se hasnuju na isti način i to ili po korijenu (primjer 1 i 3) ili med muškim i ženskim nastavkom (primjer 2). Primjer 4 se služi takozvanom dinamičnom dolnjom crtom. Ta crta se more staviti na bilo ko mjesto u riči. Ovom varijantom se zato jako lako barata.

Neutralna formulacija

Ako se čitljivost stavlja u pitanje odnosno ako manjka mesta, moru se i hasnovati neutralne formulacije. S jedne strani se te formulacije odnaju na sve, s druge strani ne postoji jezična vidljivost roda.

Nekoliko primjerov: persona/osoba, osoblje, ljudi, mladina, stanovništvo, peljačtv organizacije, odbor Hak-a, projektni tim

Rječnik:

rodnočutljiv - geschlechtergerecht

kovanica - (Neu-)Prägung

čin - hier: Handlung

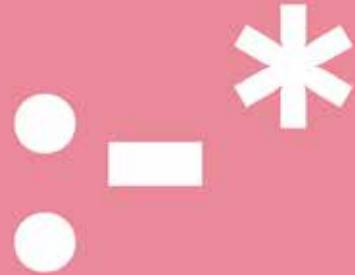
prekoraknuti - überschreiten

otežavati - erschweren

preminljive - veränderbar, gramm.: flektierend

poljubac: Theresa Grandits
grafike: Alex Wukovits

Dragi:e čitatelji:ce,
Drag_e čitatelj_ice,
Dragi* e čitatelji* ce,

UVOD U FEMINIZAM I GENDER

Usljedećem predstavlja Marica Zvonarits kolumnu, imenom *mladi anthropos*, ku će peljati o temi feminizma u antropologiji. *Anthropos* dohadja iz starogrčkoga i se more ovde tumačiti kot človik; daljnje značenje je i človik uspravnoga hoda. Antropologija je nauk o človiku.

*„Ne ide za to, da žene kanu preuzeti moć i silu muža, jer to ništ ne bi preminilo. Cilj je jednostavno zničiti onu ideju moći i sile.“
(Simone de Beauvoir,
moj prijevod)*

O feminizmu ...

Biti feministična ili feministkinja su riči, ke su čudakrat i konotirani negativnimi emocijama. Sigurno i nepravično. Većinom se misli pod ovim pojmi na žene, ke su se borile i se još svenek boru za rodnu pravičnost i jednakost svih ljudi. Poznate su za svoj nemir i aktivizam. U medjuvrijemu se je feminism daleko dalje razvio. On pruža otpor na različne načine i smjere. Prispodobiti bi se mogao feminism jednim stablom, ko je u toku vrimena nastalo jako rodno i veliko. Kite su se proširele u različne smjere i tako egzistiraju i u feminismu različni smjeri. Ada ne postoji samo jedan homogeni feminism.

Feminizam more biti bitka za izbornu pravo za žene, aktivizam na cesti, trubave divičice, piti pivo iz floše ili mučno pismo i usmeno gendranje (drag_e čitatelj_ice,...). Ali to još nije sve. Ova kolumna će dati već ili manje kronološki pregled:

- početo od razlikovanja kategorijov: muž i žena iz zapadne i bijele perspektive,
- prik preispitavanja socijalne i biologične kategorije muž i žena
- do razlikovanja svakačkih načinov diskriminacije. Najkašnje u zadnjem dijelu ćemo

vidjeti, da nisu samo žene involvirane u feminismu, nego i svi drugi ljudi, ki su tlačeni od ideje zapadne, bijele i maskuline dominacije. Iako se je feminism u različne smjere razvio i se s globalizacijom razvija, ostaje sad cvijeta isti: Feminist_kinje se boru za rodnu pravičnost i jednakost svih ljudi.

O antropologiji ...

Antropologija prevodjeno znači: nauk o človiku. Pretežno se bavi kulturna i socijalna antropologija feminismom i istraživanjem gendera. Tako će ova kolumna imati podlogu u znanstvenoj literaturi i u primjeru iz kulturne i socijalne antropološke perspektive. Kao feminism ima i antropologija različne smjere i nosi u sebi potencijal konflikt, uopće ako dojdemo do diferencije tlačenja. Jedna osebujna antropološka metoda je upotribljavanje empiričnih primjera iz različnih mjest i dob. Tako će i ova kolumna sačuvati primjere različnih antropolog_inj različne pozadine i iz različnih krajev svita, ke se ipak

moraju s svake strani kritično preispitati. Naime se pojavljuje ovde problem, ki se zove *Othering*. *Othering* je konflikt istraživač_ice i onih, k_e se istraživa, jer ako se pretežno analiziraju „druge kulture“, ke se generalizira i homogenizira. Svemu u svemu su lokalni primjeri ipak dobrí za razlaganje globalnih konfliktov i gibanja. Pri čitanju je važna svist, da se u času globalizacije sve razantno minja i da je teško ostati na sadašnjem stanju. Ada budite kritičn_e!

O meni ...

Svaka osoba piše drugačije i sadržaj odvisi od pozadine jedne osobe. Zato je važno poznati pozadinu autor_ice za razumivanje sadržaja, uopće kod ovakove globalne teme. Ja študiram kulturnu i socijalnu antropologiju na Sveučilištu Beč. Naravno kuje ta znanstveni institut moj pismeni izražaj i sadržaj kolumnne. Iako moj pogled neka ne bude eurocentričan, ne morem svoju zapadnu i bijelu pozadinu jednostavno ugasiti. Svist o tomu je važan korak znanstvene

refleksije. Literatura, kojom će se služiti, će isto izvirati iz pera nekolikih antropolog_inj različnih nacionalitetov, etničkih manjin, vjerov, seksualnih orientacija, starosti i gendera.

Rječnik:

Gender - Gender - soziales Geschlecht preispitati - hinterfragen
pruziti otpor - Widerstand leisten
tlačenje -
rodna pravičnost - Geschlechtergerechtigkeit
zapadno - westlich aus einer politischen, wirtschaftlichen und sozialen Perspektive
bijelo - nicht direkt der Hautfarbe betreffend, sondern Weiß-Sein von einem kolonialisierenden und imperialen Hintergrund aus
maskulin - maskulin, männlich nach sozialem Geschlecht

*„Ta muž onde prik veli, da se mora ženam pomoći u koles i prik blata i da moraju žene imati svagdir najbolja mjesta. Nijedan po-maže meni u koles ili prik blata ili mi daje jedno dobro mjesto! A nisam ja žena?“
(Sojourner Truth, moj prijevod)*

Prva feministična gibanja

Bavljenje temelji žena ide daleko najzad u 18. stoljeće. Puno prije nek se je znanost – i u medjuvrimenu kulturna i socijalna antropologija kao disciplina – bavila rodom, se je nekoliko osob posvetilo pitanjem roda u vezi sa socijalnom nepravičnošću odvisno od klase, rase i seksualiteta.

Olympe de Gouges (1748.-1793.) se je za vrijeme francuske revolucije borila za gradjanska prava žene. Bile su to prava na zaslužak, izobrazbu i izbore. U Austriji je gradjansko i proletarsko gibanje peljala Rose Mayreder (1858-1938). Bavilo se je ovo gibanje pitanjem klase. Jedna poznata žena, ka je zaran naglasila osebujno tlačenje črnih žen – ada kombinaciju rase i roda – u 19. stoljeću je bila nekadašnja ropkinja Isabella Bome-free (ili Sojourner Truth; umjetničko ime). Ona se je borila za prava žen i za ukidanje ropstva. Prvo gibanje homoseksualnih u Njemačkoj je bilo koncem 19. stoljeća i utemeljio se „Znanstveni humanitarni komite“, pod peljanjem Magnusa Hirschfelda u Berlinu 1897. ljeta.

Uloga antropologije u kolonijalizmu

Kad se je počela antropologija baviti tematikom gendera su pretežno bijeli i gradjanski muži pisali o žena. Kašnje, kad su žene jur imali pristup na fakultet, su žene – s bijelo-gradjanskim pozadinom – počele istraživanjem žen iz drugih „narodov“ i „kultur“. Pokidob su privilegirani muži vodili znanstvene antropološke institute, su se one nadalje orijentirale po pisanju muškoga mainstreama. Bio je to mainstream s jednom imperijalističkom pozadinom, ku nosi institut antropologije. Instituti su se isto mogli zvati

Völkerkunde ili Etnologija. Institut je bio za sve kolonijalističke zemlje ovde, da istražuju „druge kulture“ u interesu kolonijalizma. Kolonijalizam se ne samo razumi kot širenje moći prik neke teritorije, nego i misionarski aktiviteti i znanstvena putovanja su isto tako dio kolonijalizma. Kroz ovako različito širenje su se mogli zapadni imperialisti sami definirati kao „civilizirani“, „bijeli“, „na vrhu stoeći“ muži, a drugim kulturam su se pripisivali pridjevi „primitivni“, „divlji“. Ov hijerarski koncept je dozvolio tlačenje drugih narodov, iskorišćenje resursov i prirode. „Civilizirani“ su prisilili „primitivne“, da preuzamu (zapadnu) znanost, vjeru i društvene strukture. Pisanjem su antropolog_inje prezentirale druge narode i kulture svojim očima. Ali iskali su u „drugi kultura“ isto stvari, ke su i im bile poznate, kao na primjer dominacija muži, tipični muški aktiviteti/ ženski aktiviteti etc. Tako su kanili dokazati univerzalan patrijarhat i univerzalno tlačenje žen. Mišljenje o univerzalnom tlačenju žen će nas u drugi edicijama još baviti, jer je to postao fundament jednoga feminističkoga smjera. Još dandanas ima konstrukcija „primitivnih kultur“ posljedice u naši mustri mišljenja, kad mislimo na takozvane „zemlje u razvitu“ ili na žene u onim zemljama.

Izvori:

Zuckerhut, Patricia SS2020. Anthropology of Women. In: Einführung in die Anthropologie der Genderforschung. Universität Wien.

Fuchs, Brigitte; Nöbauer, Herta; Zuckerhut, Patricia. 2014. Universalismus, Differenz und Intersektionalität. Feminismus, Genderforschung und Kulturanthropologie. In: Werhart, Karl R. und Werner Zips (Hg.). Ethnohistorie. Rekonstruktion und Kultukritik. Eine Einführung. (4) Wien: Promedia. 181-203.

Rječnik:

Tlačenje - Unterdrückung
Ropkinja - Sklavin
Umišljanje - Einbildung
Iskrivanje - Aufdeckung
Ukidanje - Abschaffung

Grafika: Tessa Sima

Rubrika: Marica Zvonarits

DIE HÄSSLICHEN BILDER

Foto: Ruben Neugebauer

DIE SEA WATCH STARTET BALD IHRE MISSION. EIN TEXT, DER AN BORD ENTSTANDEN IST.

Uovi redi mi ide pred svim za to pokazati kontrapunkt i naglasiti, ča se svaki dan dogodja pred našimi vrti. Jur nekoliko tajedan se nalazim na brodu Sea Watch 4, ki je na putu u takozvani search and rescue zone pred obalom Libije. Kad se je utemeljio Sea Watch i slične inicijative pred oko petimi ljeti, da se gaji civilna služba spašavanja brodolomcev, je bio cilj jasan: dok države svoje zadaće ne ispunu, čemo mi to. 2016. i 2017. ljeta su tisuće i tisuće ljudi mogli spasiti pred zatapljanjem. Paralelno su počeli kriminalizirati organizacije i im bacali kamenje pred noge. Medijalni vrh je onda lani bila Carola Rackete.

Da je Sea Watch 4 na putu u svoju prvu misiju, je omogućeno pomoću civilne zadruge United 4 Rescue. U zadruzi se nalazi već od 550 organizacija i inicijativ, ki su solidarni s civilnim spašavanjem brodolomcev, a tim se isto postavljaju protiv kursa nimške i austrijske savezne vlade. I nimška lutorska crkva se je pozicionirala jasno za misiju, isto kot i Jugend eine Welt u Austriji vabi za ovu misiju. Sea Watch 4 je simbol otpora i zaufanja. Pluralnost organizacija za Sea Watchom se isto kaže u različni teami na brodu – imaš aktivisti:ce, nautični i medicinski perzonal i odgovorni za medije, svi iz različnih kontekstov, ki djelomično slobodnovoljno djelaju za isto

geslo: za pravo projti i za pravo ostati.

U internacionalnoi zakoni o morju je predvidjeno, da se spašeni brodolomci čim postane moguće moraju transportirati u sigurnu luku, place of safety se to zove. Gledajući nasilje u Sjevernoj Africi more to biti samo Europa.

Jakob Frühmann je zrasao u Južnom Gradišču, pendija odanle u Beč i u ostali svit. Uz njegov posao kot učitelj, se rado vozi na morje i se jur neka ljeta angažira za Sea Watch. Sažetak je napisao Konstantin Vlasich.

OUVERTÜRE VOR DER HAUSTÜRE

„VON DEN KÜSTEN AFRIKAS AUS, WO ICH GEBOREN WURDE, SIEHT MAN, WOBEI DIE DISTANZ HILFREICH IST, DAS GESICHT EUROPAS BESSER, UND MAN WEISS, DASS ES NICHT SCHÖN IST.“
-ALBERT CAMUS

Nackte Zahlen könnte ich aufzählen. Etwa, dass seit 2014 über 20.000 Menschen auf der Flucht nach Europa gestorben sind. Oder, dass seit 2017 rund 39.000 Schutzsuchende von der sogenannten libyschen Küstenwache nach Libyen, wo Folter, Vergewaltigungen und Tod drohen, verschleppt wurden.

Oder unzählige Bilder könnte ich mit euch teilen, etwa von jenen Leichen, die seit Tagen im Mittelmeer treiben, ohne dass diese geborgen und angemessen bestattet würden. Oder von Berichten erzählen, etwa von Giulia Tranchina. Sie war im Kontakt mit einem jener Schutzsuchenden, die am 22. Juli 2020 von der sogenannten libyschen Küstenwache in das Bürgerkriegsland Libyen verschleppt wurden, im Auftrag, koordiniert und finanziert von der EU.

Es müsste natürlich auch von den Entscheidungen europäischer Behörden erzählt werden, die seit Jahren Schiffe ziviler Seenotrettung kriminalisieren. Jüngst etwa im Fall der Sea Watch 3, die zur Zeit in Sizilien mit perfiden Begründungen (so seien etwa „zu viele Rettungsmittel an Bord gewesen“) festgehalten wird. Dann könnte auch von jenen Schiffen der Handelsschifffahrt und der Küstenwache gesprochen werden, die bei Menschen in Seenot einfach vorbeifahren.

Die Liste ist schier endlos. Die Initiative Alarm Phone versucht so gut es geht, Sprachrohr für Menschen in Seenot zu sein – indem sie in Notfällen erreichbar ist und diese an die zuständigen Stellen weiterleitet. Dass letztere ihren Pflichten nicht ansatzweise nachkommen, auf Notrufe nicht reagieren und Menschen wissentlich Gefahren aussetzen oder sie sterben lassen, kann tagtäglich nachgelesen werden.

Selbstredend müsste eine solche Aufzählung mit dem Diktum von Sebastian Kurz beendet werden, nämlich, dass es beim „Schutz der Außengrenzen nicht ohne hässliche Bilder gehen werde.“

Recht hat er. Wenn Europa dichtmacht, wird es ohne diese Bilder nicht gehen.

Diese Ouvertüre mag vielleicht etwas plump sein oder überhaupt nach Agitation miefen. Weder das eine noch das andere ist mir ein Anliegen, allerdings geht es mir in diesen Zeilen vor allem darum, einen Kontrapunkt zu setzen und kräftig zu betonen, was täglich vor unserer Haustür passiert.

SEA WATCH ALS SYMBOL

Abseits dieser Schreckensbilder gibt es glücklicherweise Initiativen, die sich gegen eben jene Zustände wehren. Sea Watch ist bloß eine, wenn auch medial wohl die präsenteste Gruppe, die unermüdlich betont, dass es sichere Fluchtwege braucht und Europas Burggraben mit Leichen gefüllt wird, Leichen, die wir aber nicht sehen. Und nein, hier geht es nicht darum, Gut und Böse platt gegenüberzustellen, doch wird seit Jahren vor unseren, europäischen Küsten ein Massensterben, ein Massenmord, zugelassen und vorangetrieben. Diejenigen, die dagegen aufbegehren werden in ein schiefes Licht gerückt. Das darf so nicht sein.

Seit einigen Wochen befindet sich mich an Bord der Sea Watch 4, die unterwegs in Richtung SAR Zone, der Search and Rescue Zone vor der libyschen Küste, ist. Als sich Sea Watch und andere NGOs vor gut fünf Jahren gründeten, um zivile Seenotrettung in der Ägäis und im Mittelmeer zu betreiben, war das Ziel klar: Solange die Staaten ihrer Aufgabe nicht nachkommen, machen wir das! 2016 und 2017 wurden tausende Men-

schen auf der Flucht vor dem Ertrinken gerettet; parallel dazu wurden diese Organisationen kriminalisiert und ihrer Arbeit Steine in den Weg gelegt. Medialer Höhepunkt dann vor einem Jahr mit Carola Rackete.

An dieser Stelle könnten nun alle möglichen wirren Geschichten erzählt werden, mit welchen Finessen die europäischen Staaten es immer wieder zu verhindern wissen, sich ihrer Pflicht zur Seenotrettung entziehen oder Schiffe wie jene von Sea Watch zu behindern. Das ist alles fein säuberlich hier nachzulesen. (<https://sea-watch.org/5-jahre/>) Fakt ist: Zur Zeit wird die Sea Watch 3 mit fadenscheinigen Begründungen auf Sizilien davon abgehalten, Menschen vor dem Ertrinken zu retten.

Dass die Sea Watch 4 nun auf dem Weg zu ihrer ersten Mission ist, wurde unter anderem durch das zivilgesellschaftliche Bündnis United 4 Rescue ermöglicht. Dahinter stehen mehr als 550 Organisationen, Gruppen und Initiativen, die sich so solidarisch hinter die zivile Seenotrettung – und somit auch gegen den Kurs etwa der deutschen und österreichischen Bundesregie-

rung – stellen. Vor allem die Evangelische Kirche Deutschland positioniert sich hier besonders klar und mit viel Anstand. Dankenswerter Weise versucht auch Jugend Eine Welt das Anliegen in Österreich bekannt zu machen und ist dem Bündnis beigetreten, natürlich versehen mit der Möglichkeit zu spenden. Über das Schiff und den Weg dahin gibt es eine sehr sehenswerte Doku bei ARD. Die Sea Watch 4 ist ein Symbol des Widerstandes und der Hoffnung. So plural die unterstützenden Organisationen hinter dem Schiff sind, so vielfältig ist auch die Crew – Aktivist*innen, nautisches Personal, ein medizinisches Team und Medienverantwortliche kommen aus unterschiedlichsten Kontexten und arbeiten teilweise ehrenamtlich unter einem Banner: Für das Recht zu gehen, für das Recht zu bleiben.

DER SICHERE HAFEN

*„WIE TIEF GEHT EIGENTLICH EINE GRENZE? NACH DEM VÖLKERRECHT BIS ZUM MITTELPUNKT DER ERDE. NACH DER ENTSTEHUNG DER NATIONALSTAATEN BIS IN DIE TIEFSTEN UNTFEREN DER MENSCHLICHEN SEELE. NICHT TIEFER ALS EIN SCHÜTZENGRABEN. SO TIEF WIE EIN GRAB.“
- ROBERT MENASSE*

Letztere These von Robert Menasse erfährt im Burggraben der Festung Europa Bestätigung. Werden Leichen nicht an Land geschwemmt oder verfangen sich nicht in den Netzen von tunesischen Fischern, dann sinken sie wohl irgendwie bis zum Meeresgrund und markieren so das Ende ihrer Reise, ihres Lebens und jenes Bereiches, in dem sie sich kraft ihres Reisepass aufhalten dürfen.

Natürlich geht es darum, Menschen vor dem Ertrinken zu retten und natürlich geht es darum, Menschen auf der Flucht sichere Häfen anzubieten. Was jedoch an der Situation im Zentralen Mittelmeer so besonders ist, ist, dass sich dort die globalen Verhältnisse der Ausbeutung und unserer imperialen Lebensweise in gewisser Hinsicht verdichten. Welch Arroganz, welch Ge habe befugt uns Inhaber*innen eines europäischen Passes ohne bürokratische oder finanzielle Mühen in beinahe jedes Land der Welt zu reisen, nach Lust, nach Laune, während anderen – aus welchen Gründen auch immer – ebendas mit massiver Gewalt verwehrt bleibt?

Das Grab also als Grenzstein, als Demarkation menschlicher Hierarchie. Ja, von der afrikanischen Küste aus offenbart sich ein anderes Gesicht Europas. Diese Linie wollen wir durchkreuzen, weil sie ohnehin löchrig und in ihrem Wesen eigentlich nur Wasser ist.

Dennoch bleibt das Unternehmen aufwendigst: Das Schiff wird nur aufgrund massivster Anstrengungen zivilgesellschaftlicher Organisation aufbrechen können. Die Pandemie wird unsere Arbeit erschweren, aber nicht verunmöglichen. Nachdem der gesamten Crew negative Testergebnisse bescheinigt wurden, können wir sicher sein, gesund aufzubrechen. An Bord wird – sobald wir nach Rettungen Gäste an Bord haben – ein rigides Schutzkonzept eingehalten werden, dass uns und die Flüchtenden untereinander vor Ansteckungen schützen soll.

Im internationalen Seerecht ist vorgesehen, dass aus Seenot Gerettete ehest möglich in den nächsten sicheren Hafen, einen place of safety, gebracht werden müssen. Diese kann in Anbetracht der Gewalt in Nordafrika nur Europa sein. Doch eine Fratze Europas sieht das anders – jene, welche auf die hässlichen Bilder setzt, um die Widersprüche, welche unsere imperiale Lebensweise produziert, unter unsere Türmatte zu kehren.

*An Bord: Jakob Frühmann
Fotos: Chris Grodotzki*

Jakob Frühmann wuchs im Südburgenland auf und pendelt zwischen ebendorf, Wien und der übrigen Welt. Neben seiner Tätigkeit als Lehrer schreibt er Unterschiedliches, fährt gern zur See und engagiert sich seit einigen Jahren bei Sea Watch.

ZAČ NE DAMO DRUGIM DISATI...

Rasizam je dijel našega svita. Rasizam ima dom u našem jeziku, kim se čudakrat ne reflektirano i nekritično služimo. Tako ga produciramo nesvisno kroz govor i hasnovanje stereotipov. To mi je osebujno spalo u oči, kad sam se vratila po jednoljetnom prebivanju u Etiopiji i kad sam se s nekolikimi pominala o svoji doživljajima.

Ov komentar se bavi rasizmom u našem govoru i upotriobljavanjem stereotipov. Potvrđuju se argumentacije znastveni_c, k_e su se bavile rasizmom u vezi s jezikom. Črno se veliko piše u ovom komentaru, kad se hasnuje kao politični pojam inkluđirajući sve ljude, ki doživljavaju rasizam, a ne kao biološko zadiljenje po farbi kože.

"I can't breathe! (Ne morem disati!)", su bile zadnje riči Amerikanca imenom George Floyd, koga je policijska sila pred nekolikimi tajedni zalipila – jedan brutalni primjer doslovnoga tlačenja. Nije bio jedina žrtva rasizma. Rasizam je doprinesao jur bezbroj žrtava, a on_e, k_e svisno ili nesvisno vladaju društвom, imaju ta privileg se baviti ili se ne baviti rasizmom. Mi imamo ta privileg.

Naš svit je hijerarhijski svit, kade se nalazu na vrhu bijeli ljudi. Pokidob ta vrh inkluđira sve Bi-jele ljudi, svejedno je li živ u Afriki, Južnoj ili Sjevernoj Ameriki, Aziji, Australiji ili Europi, nije rasizam samo problem Amerike ili SAD-a. Rasizam ima dibokoukoriјenjenu povijest i on je rezu-

ltat koncepta Bijelog čovika, ki po Wulf Hundu (2007) neka „potvrdi prirodnu nejednakost“. Hund razlaže, da je rasizam kompleksan konstrukt, ki nosi strategije diskriminacije i tlačenja.

Slijedi sada jedan primjer nesvisnoga rasizma, ki je za mene klasičan primjer govora nekoliko ljudi, s kimi sam se u zadnji mjeseci o Afriki pominala. Govornica A* veli: „Ja ništ nimam protiv Črnca. Vidila sam dokumentaciju o Afriki. Ti znaju onde super ritmično tancati i imaju lipe šare halje.“ Za on_e, k_e se još nisu bavili rasizmom, cedu si sada misliti: „Ča je sada ovde čemerno?“ Ali prez da se zgubimo u detalji, ču sada sve tri rečenice po redu istaknuti:

U ovoj izreki su Črne žene totalno ekskludirane, jer je u prvoj rečenici samo govor o Črncu, znači u muškom singularu. Drugič, biti-Črn_a se asocira s Afrikom. U tretoj rečenici se biti-Črn_a poveže s tropskim, erotičnim, primitivnim, norim i naturalnim.

Zadnji su takozvani „pozitivni stereotipi“ ili predstave o Črnom. Susan Arendt zove pozitivne stereotipe „kulturni rasizam“ i potvrdi da su stereotipizacije, svejedno je li su pozitivni ili negativni, svenek sile diskriminacije. Homi Bhabba i Edward Said objašnjavaju, da je konstrukcija stereotipov isto tako strašna kao samo imperijalističko iskorišćenje i sve vrsti kolonijalizma.

Ada pod rasizmom se i razumi konkretno hasnovanje „pozitivnih“ stereotipov protiv Črn_kinj, ki je meni u našem svakidanjem govoru u zadnjem vrimenu jako u oko spao. Zato veli Arendt, da se ne more rasizam usporediti mržnjom protiv tudjega, inozem_kinj i desnoga extremizma. Rasizam se lako načinja. Zato je važna pažljivost i reflekcija o jeziku i govoru. Bijeli ljudi, kako je pokazao moj primjer odzgor, imaju tu moć definirati jezikom i pomoću stereotipov tudje. Rasizam je skroz našu strašnu imperijalnu povijest i sadašnji neokolonijalni način života diboko u nami nutri i tako isto u našem jeziku. Bijeli ljudi doprinesu ignorancijom rasističkomu sistemu i tako zalipu glas svih onih, k_e se ne moru javiti, k_e nimaju glasa i , k_e još i ne moru disati.

Izvori i preporučena literatura:
Arendt, Susan; Hornscheidt, Antje. 2004. Afrika und die deutsche Sprache.
Hund, Wulf. 2007. Rassimus.
Young, Lola 2000. Imperial culture.

*Ov primjer i izreka govoračice A su na podlogi vlaščih doživljajev slobodno od mene izmišljeni.

Rječnik:
dibokoukorijenjen – tief verwurzelt
nejednakost – Ungleichheit
tlačenje – Unterdrückung

komentar: Marica Zvonarits
foto: Sophie Hajszan

KORONAKNJIŽEVNOST.

IDEJA I REALIZACIJA: DOROTHEA ZEICHMANN, IVAN ROTTER.

KURATIRANO ZA NOVI GLAS: KONSTANTIN VLASICH.

SLIKE: RALPH DARABOS

Kad se ipak smijemo

Kad nas kašnje koč budu pitali kako je to onda bilo s tom koronakrizom u protuliću 2020. ljeta, ča ćemo odgovoriti?

Ako sami nismo obetežali na koronavirusu ili nismo bili obdržavatelji sistema, onda je naše junačko djelo postalo u tom, da smo ostali doma. Onda ćemo odgovoriti: „Da, zanimljiv je bio ta čas, nevjerojatan i nekako čudan, ali dosadno nam nikad nije bilo.“

Morebit ćemo povidati kako smo na početku ure dugo gledali u televizor ili u kompjutore, kako smo nervozno „čekali“ visti u svi socijalni kanali i kako smo se brigili za dojduće tajedne. Ljuto smo kanili preskrbiti sve ono ča tribamo od supermarketa prije nego smo se doma – kot je to bilo prepovidano – shranili. I nećemo pozabiti na sve one, ki su nanosili ili bolje rečeno nagomilali sve to ča su i svi drugi kanili kupiti: rizance i toaletni papir.

Mnogi, ki su od sada djelali od doma, u *home officeu*, su se tajno i veselili o onoj distanci, ku smo morali čuvati – na primjer prema neprijateljem. Malo se je ali zaškurilo ovo veselje, ar su i školari ostali doma i su se sada raširili po cijelom stanu i okupirali laptopе. Interesantno je nastalo za sve one, ki su si dilili ovu novu hižnu situaciju s dicom u najboljoj starosti, recimo u pubertetu.

Pravoda, ovo je jaukanje na jako visokom nivou kad si pogledamo ča su drugi morali djelati. Svi, ki su smili doma ostati i su zdravi bili, uz svakidanji šok, preuzrokovani kroz medije, doživili su i mnoge pozitivne stvari. Bez da im se je zapovidalo su dica počela igrati klavir, ramati posudje ili kuhati. U istom trenutku su odrasli jačili na balkoni ili reparirali ono ča je jur dugo čekalo na reparaturu. Zato ali nije bilo svenek lazno, ar su i odrasli morali gledati i dalje poslati smišne kipiće i videozapise da se malo razveselu.

Ča ćemo ada odgovoriti kad nas budu pitali za par ljet? Svaki naime to ča mu je bilo peršonski važno. Ali jedno smo svi izvidili, da človik ne triba toliko kot je svenek mislio i da je samo jedno važno: familija, prijatelji i pasta. Pravoda – ali isto i šala.

Andrea Kerstinger, 25.3.2020

10. obljetnica smrti **Joško Weidinger**

Posmih zdvojnosi!

Nebo plavo, sunčani dan.
Srce tiho, tuga kine prsi.
Glava prazna, prez svake misli.
Pero u ruki ne piše ni rič.

Sve ča je važno, nevažno je.
Život pun života prazan je nastao.
Oko prez suze ne vidi cilja.
Umornost duše čuti, ubija.

Kade je uho, ko zna da sluša?
Kade je duša, ka zna razumiti?
Kade je gdo, za kim srce prosi?
Kade je gdo, ki s drugim križ nosi?

Krik zdvojnosi, prez odziva je.
Prošnja ostane sama na putu.
Važno je samo, ča druge zanima.
Posmih na licu, u srcu tamnina.

*Joško Weidinger, Prik plota, Lirika, HŠtD,
Željezno, 1998, 26.*

Kamo idemo?

Zašto veliki dio svita gori
Zašto je puno plastika u morji
Zašto je skoro svaki dan zrak
škuriji nego kišni oblak
Zašto već jila hitimo u kantu za smeće van
nego pojimo svaki dan
Samo lipo govoriti
ali se dalje u propast voziti
Reći da ionako sve razumimo
je premalo ako se vrijeda ne zbudimo
Zašto dalje ne mislimo
i još svenek neodgovorno živimo
Zašto ne glasno vičemo
i se ne pitamo
Kako će ovo sve dalje pojt
Što će za nami dojt
Zašto hoćemo zemlju dalje trapiti
Što ćemo našim unukom ostaviti
Kako smo mogli zabiti
da ćedu mlade generacije morat za nas trpiti
Kada ćemo razumiti
da smo svi skupa na svitu samo gosti i susjedi
a da samo ljubav i zadovoljstvo vrijedi
I zašto ne poslušamo na našu dušu
iako vidimo da od svih strani našu vjeru rušu
A na koncu će biti samo jedno još važno
Kad te tvoji prijatelji odnesu
na tvoju zadnju adresu
će bit samo jedno pitanje na tvoj zadnji dan
Si bio u tvojem kratkom žitku ionako dosta vridan

Štefan Jagšić

Korona: Usisač, sifon i ja

Konačno sam i upoznala sifon u kupaoni a moram reći da sam bila pozitivno presenećena! No, ki bi si to bio mislio? Ni u snu bi mi to ne bi bilo na pamet došlo!

Dozvolite mi da razložim zač: Ja principijelno nimam najbolji odnos prema spravi u domaćinstvu kimi čistim odnosno ke se tribaju redovito čistiti. Najteže mi je s usisačem! Mislim da se more prez dvojbe reći da se drži naša medjusobna simpatija u jako uski granica. Simpatija s moje strani se kreće na dolnjoj trećini skale od 1 do 10, prem da sam u poslidnji tajedni imala jako čuda šancov da poboljšam ili djelam na našem odnosu. Stalno se je govorilo da neka koristimo vrime domaće izolacije za čišćenje stana, bla bla bla ... „Postoji znamda još kakova takova kreativna ideja, kom ništa ne morem započeti?“ Moram priznati da stupim u kontakt s dragim usisačem samo onda kad je hitno potrebno. Prve komplikacije su se rodile kad mi je korpus usisača nastao pretežak, a ipak ga moram nositi od jedne etaže do druge. Problem u medjuvrimenu ali nije samo ograničen na činjenicu da je korpus težak (uopće onda kad je vrićica puna praha) nego da je i civ za usisavanje prašine tako jako dužička da se sama sebe polovično ubijem kad idem po stepenica gori i doli.

Drugo je da ga čuda puti vozim od jedne sobe do druge pokidob mi je u ruka težak. No, pri toj vožnji mi se čini moj dragi usisač sve negibljivijim. Redovito „ufroba i uštesa“ ili stijenu ili neki ormar. Treti problem koga imamo moj dragi usisač i ja je ta, da prem te dužičke civi ne dosiže do svakoga kuta ili svakoga mjestra, kade se prah lako i rado zadržava. Onda se zvećega moram tako jako skriviti kot neka artistica u Cirque du Soleil – a prosim za razumivanje da moje tijelo zaistinu nije za tako ča zavježbano ni stvoreno. Ne samo zbog toga nego i zbog vrućega zraka, koga spušča ov usisač mi se svaki pojedini put stvara sve već kapljic pota na čelu.

Četvrta točka ka utiče na komplikiran odnos med usisačem i manom, je ta čut ku imam po usisavanju. Namjesto da bi se čutila dobro i zadovoljna sam zdvojna, jadovita i potna. A kad otpromim usisač najzad na njegovo mjesto, vidim u sljedećem trenutku prašinu kako veselo i punim elanom okolo mene leti i me iz dibine srca osmihava!

Dobro, ada sada znate zač moje psihičko stanje u domaćoj izolaciji nisam kanila dodatno opteretiti konfrontacijom s usisačem. Ali, otkrila sam ča novoga – sifon! Opazila sam da voda već nije mogla odgovarajućom brzinom otcuriti iz umivaonika. Po sebi razumljivo me je to jako bludilo pred svim kad ne odgovara mo-

joj predstavi o higijeni – uopće ne u času korone. „No ter ča ču sada?” pitala sam sama sebe. Znala sam da bi se sifon morao zdola otšerafiti i od zdola očistiti od smrada, ki ga je zašufao. To se ali nisam poufala ar si nisam bila sigurna je li mi voda u sifonu i konačno u civi znamda neće poplaviti ormarić. Nisam bila sigurna kako se ta sifon pak onda opet zašerafi prez da iz civi bude škrapala voda. Inštalatera nisam kanila zvati ar za vrime izolacije nisam nikoga kanila pustiti u stan. Tako sam premišljavala i premišljavala i moram priznati da je minuo ki-ta dan dokle sam došla na ideju, da bi mogla pokusiti čistiti ta sifon od zgora.

Oblikla sam gumene rukavice, kih sam zbog korone imala već nego preveć i polako sam otšerafila ta mali poklopac, kim se more zaustaviti voda u umivaoniku. To je dosta dobro funkciralo tako da je bio prvi korak „operacije sifon” završen. Stala sam ali pred novim izazovom: „Kakovim alatom bi mogla doseći do prvoga zavoja toga sifona?” Najprije sam mislila na iglu za hekljanje ali naravno da tako ča u svojem domaćinstvu nimam. Zgrabila sam konačno staru četkicu za zube i počela rovati u tom sifonu. Obično imam jako osjetljiv želudac tako da sam se bojala da bi se mogao znamda na retroperistaltičan način sprazniti i da bi onda morala ukinuti „operaciju sifon”, ali mer na sriću ta smrad nije vonjao – ali izgledalo ipak nije lipo!

Nećete vjerovati ali ugodalo mi se je da oslobođim ta sifon i da ga očistim. Čistila sam i čistila. Bila sam u dobrom raspoloženju, slušala sam muziku u pozadini, nisam se mučila i čutila sam se zadovoljna i uspješna. Uopće onda, kad sam otvorila čep i vidila kako veselo i kakovimi skoki se kapljice bistre vode spušćaju iz umivaonika doli u odvodnu civ. Čini mi se kot da bi dostala znak zahvale ar najednoč me je dosegla čut slobode. Čut slobode u času kad sam bila zaprta!

A na ovom mjestu kanim izraziti respekt prema svim inštalaterom i inštalaterkam!

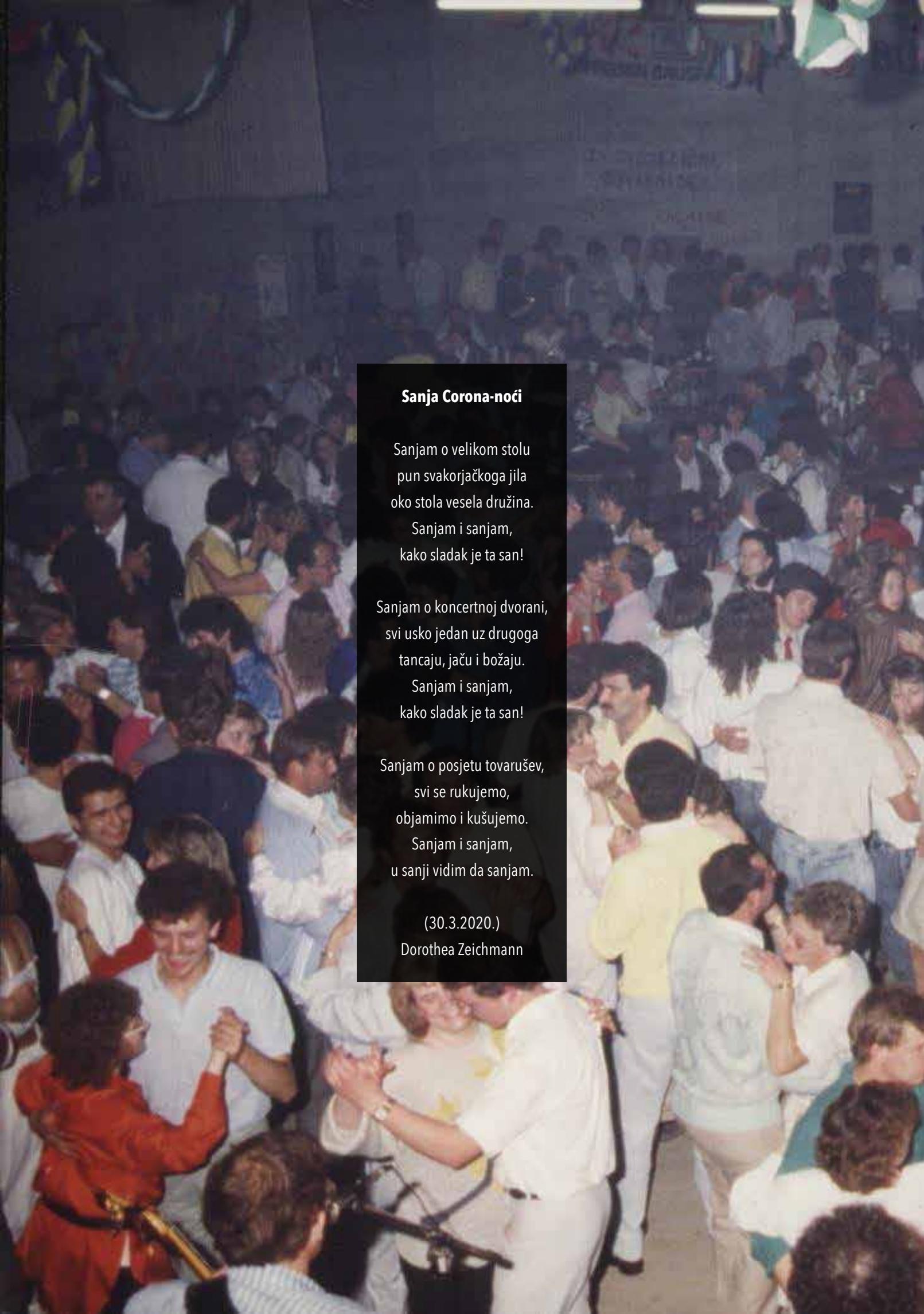
Marijana Palatin u maju 2020.

nediljna kravata

ne
lombata
niti se omata
u ormaru
ostata
počivata
i
čekata
da korona
prestata
i da opet
sonata
zaglušata
pak konačno
izvisata
moja
kravata

21. 6. 2020.

JURICA ČENAR

A wide-angle photograph capturing a large, dense crowd of people in a hall. They are all engaged in a group dance, moving their arms and bodies in unison. The lighting is somewhat dim, creating a festive and intimate atmosphere. In the foreground, a man in a red traditional outfit is visible, and in the background, a person in a green and white striped shirt is partially visible.

Sanja Corona-noći

Sanjam o velikom stolu
pun svakorjačkoga jila
oko stola vesela družina.

Sanjam i sanjam,
kako sladak je ta san!

Sanjam o koncertnoj dvorani,
svi usko jedan uz drugoga
tancaju, jaču i božaju.

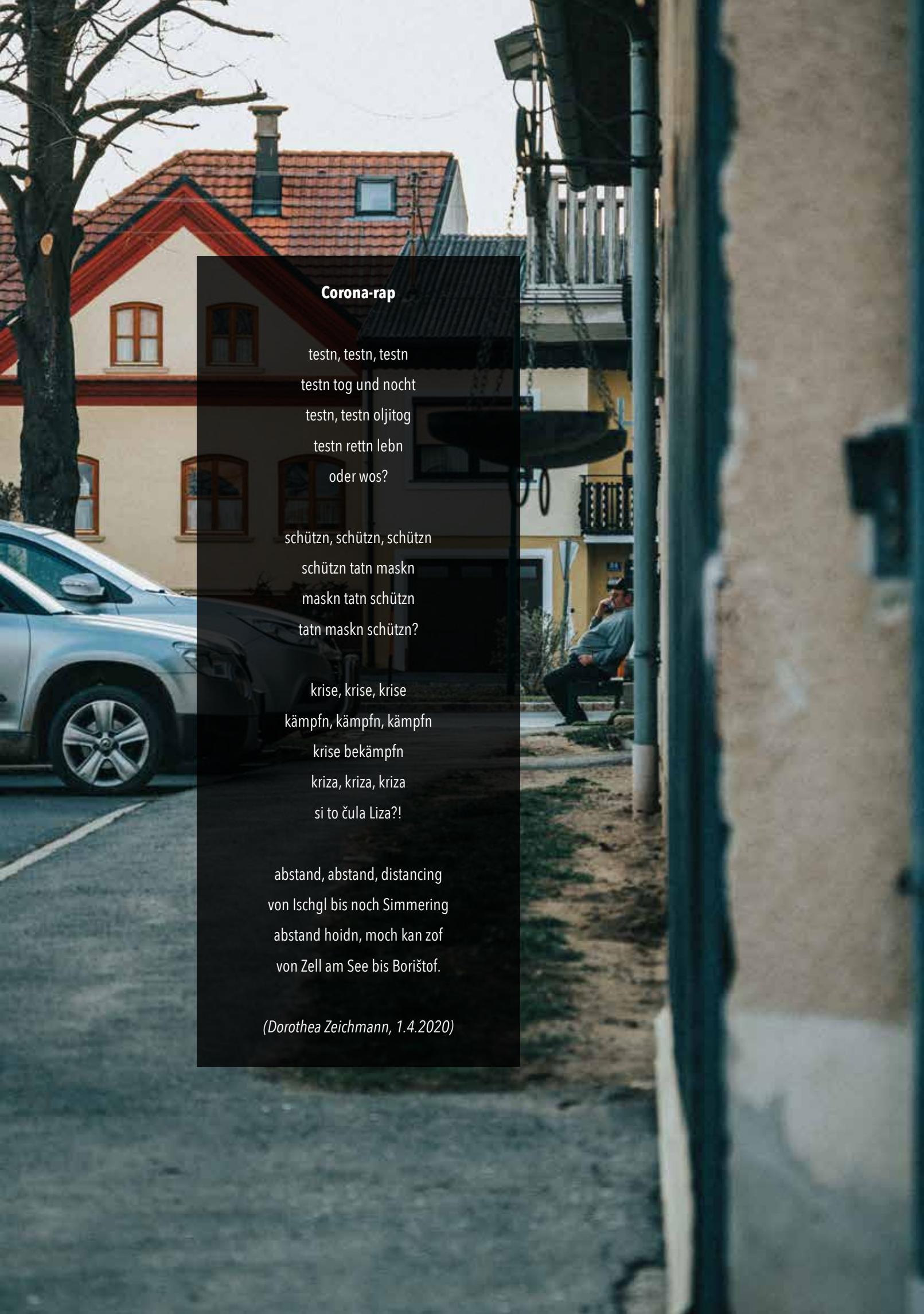
Sanjam i sanjam,
kako sladak je ta san!

Sanjam o posjetu tovarušev,
svi se rukujemo,
objamimo i kušujemo.

Sanjam i sanjam,
u sanji vidim da sanjam.

(30.3.2020.)

Dorothea Zeichmann

Corona-rap

testn, testn, testn
testn tog und nocht
testn, testn oljitog
testn rettn lebn
oder wos?

schützn, schützn, schützn
schützn tattn maskn
maskn tattn schützn
tatn maskn schützn?

krise, krise, krise
kämpfn, kämpfn, kämpfn
krise bekämpfn
kriza, kriza, kriza
si to čula Liza?!

abstand, abstand, distancing
von Ischgl bis noch Simmering
abstand hoidn, moch kan zof
von Zell am See bis Borštof.

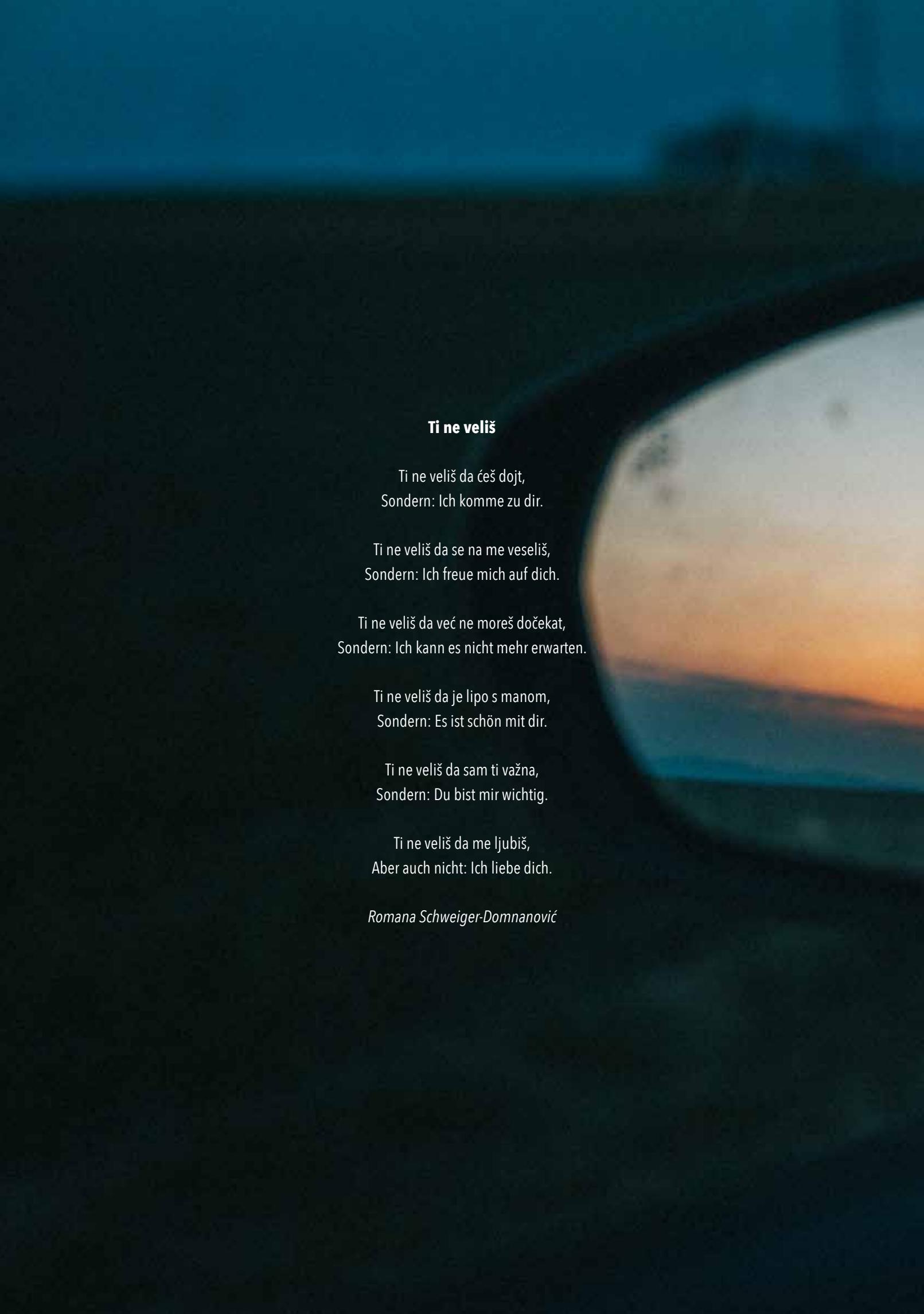
(Dorothea Zeichmann, 1.4.2020)

Klaunove suze

Dogodi se,
ča se ne bi smilo dogoditi.
Jednoga dana.
Prem dugovične vježbe.
Prem mnogoljetnoga iskustva.
Prem profesionalnoga prikazivanja.
Dogodi se.

Zamrznuta scena.
U samoti svoga hipca
stoji klaun na pozornici
i toči suze...

Ana Šoretić

Ti ne veliš

Ti ne veliš da češ dojt,
Sondern: Ich komme zu dir.

Ti ne veliš da se na me veseliš,
Sondern: Ich freue mich auf dich.

Ti ne veliš da već ne moreš dočekat,
Sondern: Ich kann es nicht mehr erwarten.

Ti ne veliš da je lipo s manom,
Sondern: Es ist schön mit dir.

Ti ne veliš da sam ti važna,
Sondern: Du bist mir wichtig.

Ti ne veliš da me ljubiš,
Aber auch nicht: Ich liebe dich.

Romana Schweiger-Domnanović

U-m(i)r-l

Nemir.
Nije mir.
Miro-slav.
Slavimo mir.
Mir kod nas.
Mir i s vami.
Mir-ovina.
Mir-ko i ja.
Mir-i-jam njam njam.
Mir-is jila.
Mir i nemir.
Svit je u-m(i)r-l.

Romana Schweiger-Domnanović

Rodila j' majka junaka

(Franciju Rotteru za 50. rođendan)

U početku biše rič
a biše i na koncu
oslobodjena od svih zaprekov
otpale su okove tijela i smrti
oslobodjen duh dignuo se je u sjajne višine
neizrecive milosti i blaženstva.

Franci, ti si nam pretkip,
hrabrimi koraci išao si pred nami.

Mi se još potrkujuemo,
potipamo se po ovom svitu,
koga zovemo domovinom.

Kade je naša prava domovina?

Oko nas,
diboko u nami
ili u neizmjerni duljina svemira?

Ne znamo.

Ništa ne znamo.

Neznanost brižno pokrivamo praznimi riči,
ke se izlivaju iz pera na papir.

Nikad ih nije dosta.

Piši, piši, piši...
šapće nam negdo u uho.

Piši, samo piši
i nećeš zauvijek umriti
tvoje riči ostat čedu žive.

Gorio si kot svica s obadvih stran.

Gottes Wege sind unergründlich -

Kako nerazumljivi su sudi i neistražljivi puti njegovi (Rim 11, 33).

„Ti u svemiru izgubljen nisi
pripadaš jedinstvu svitla.“

„Ja sam TI, ti si JA.“

„Nisam kriv što sam živ.“ (A. G. Matoš)

I mi nismo krivi, da smo (još) živi.

Svaki od nas ima svoje poslanstvo,
kot si je i ti imao, naš Franci Rotter.

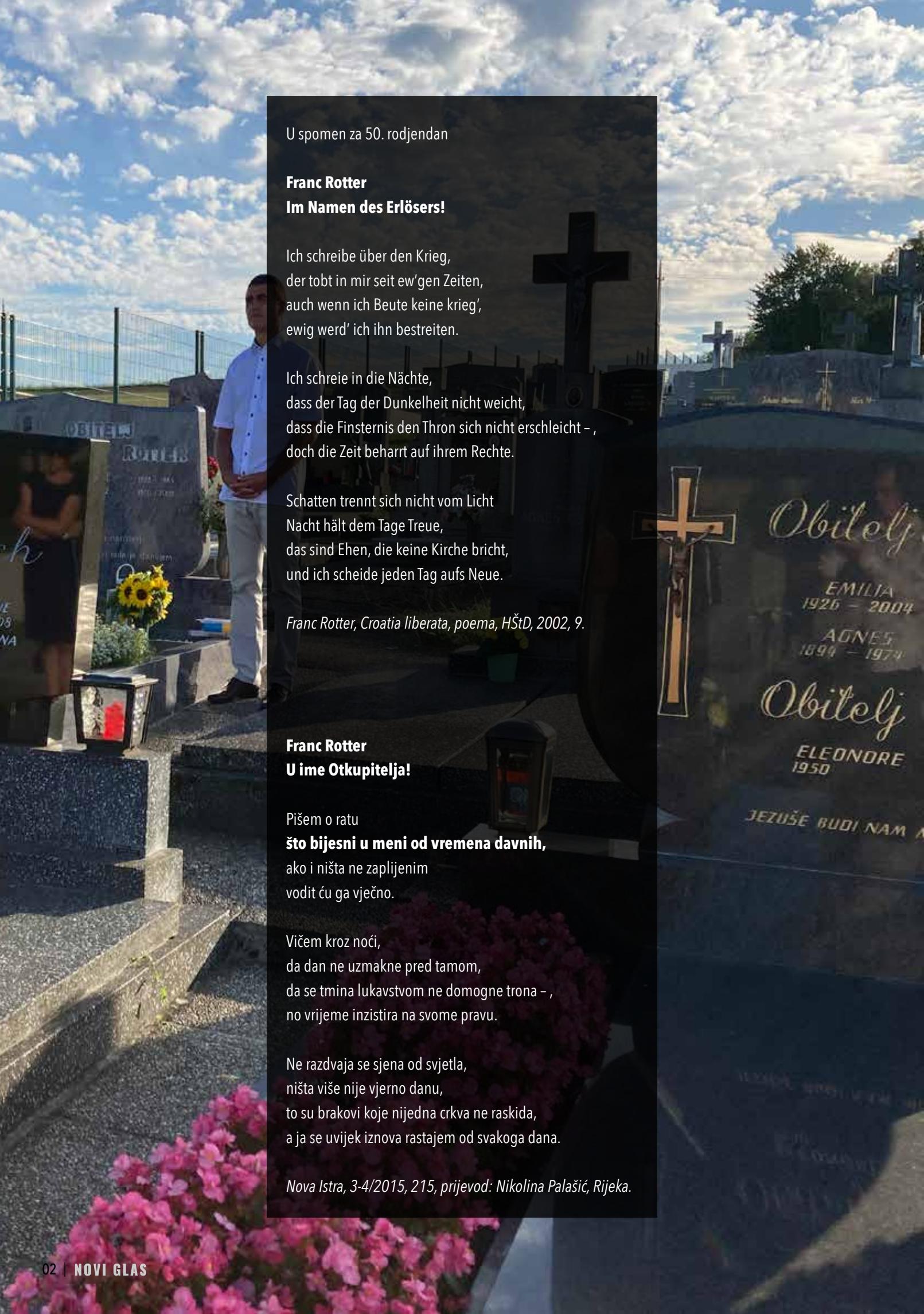
Ako bi bio smio samo malo duglje živiti,
bio bi naš najpoznatiji i
najplodniji suvremenii pjesnik.

„.... das ist meine Zeit, mein Anfang und mein Leben
aus ihnen werd' ich eine neue Sprache heben.“

Dignimo, crpimo novi jezik iz tvojega žitka, Franci!

22. 6. 2020.

Dorothea Zeichmann

A photograph of a man standing at a grave site. He is wearing a light blue short-sleeved shirt and light-colored trousers. In front of him is a dark grey granite headstone with a small, illuminated plaque on top. A bouquet of yellow sunflowers sits on the stone. The background shows a cemetery with other headstones and a chain-link fence under a bright, cloudy sky.

U spomen za 50. rođendan

Franc Rotter
Im Namen des Erlösers!

Ich schreibe über den Krieg,
der tobt in mir seit ew'gen Zeiten,
auch wenn ich Beute keine krieg',
ewig werd' ich ihn bestreiten.

Ich schreie in die Nächte,
dass der Tag der Dunkelheit nicht weicht,
dass die Finsternis den Thron sich nicht erschleicht - ,
doch die Zeit beharrt auf ihrem Rechte.

Schatten trennt sich nicht vom Licht
Nacht hält dem Tage Treue,
das sind Ehen, die keine Kirche bricht,
und ich scheide jeden Tag aufs Neue.

Franc Rotter, Croatia liberata, poema, HŠD, 2002, 9.

Franc Rotter
Uime Otkupitelja!

Pišem o ratu
što bijesni u meni od vremena davnih,
ako i ništa ne zaplijenim
vodit će ga vječno.

Vićem kroz noći,
da dan ne uzmakne pred tamom,
da se tmina lukavstvom ne domogne trona - ,
no vrijeme inzistira na svome pravu.

Ne razdvaja se sjena od svjetla,
ništa više nije vjerno danu,
to su brkovi koje nijedna crkva ne raskida,
a ja se uvjek iznova rastajem od svakoga dana.

Nova Istra, 3-4/2015, 215, prijevod: Nikolina Palašić, Rijeka.

100. obljetnica smrti

File Sedenik

Miruj!

Kada mnoge i prez broja
Nosiš gorke srca boli,
Da ne zdvaja duša tvoja,
Ocu v nebi se pomoli.

Kada tvoje suzno oko
Tvoga žitka rane gleda,
O! podigni, na visoko
Nebo, svoja lica blijeda.

Svakoj boli, svakoj rani,
Pri Njem najdeš polaščinu,
Od zdvojnosti te obrani,
Odname svu težinu.

Doma si va vječnom dvori...,
Nij na zemlji nebo tvoje,
Poglej gori i gorovi:
Miruj, miruj, srce moje.

File Sedenik, Jačke, drugo izdanje, Željezno, HŠtD, 2003, 39, knjiga 88, Gradišćansko hrvatska biblioteka: 10. svezak.

Bilješka redakcije.

Sve ove pjesmice i tekste ćemo u posebnom formatu još publicirati na našoj stranici. Posebno na nedilje dojdućih tajedan. noviglas.online/literatura

Korona-skeč Juliana Himmelbauera kot i tekste Nikole Benčića i Konstantina Vlašića ćemo zbog dužine publicirati online. PDF cijele zbirke ćemo isto staviti na stranicu – nadalje je publiciran na ivansic.wordpress.com.

Najlipša hvala još jednoč Dorotheji Zeichmann i Ivanu Rotteru, ki su skupa rodili ovu inicijativu. Ivan je i nas motivirao suradjivati, on daruje projekt pokojnomu bratu Francu Rotteru za 50. rođendan.

h
rr
vvv
ssss
uuuuu
rrrrrrrrrr
iiiiiiiiiiiiiiii
vvvvvvvvvv
aaaaaaaaaaaa
nnnnnnnnnnnnnnnn
oooooooooooooooooooo
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr
oooooooooooooooooooo
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk

**koronavirusvrh
koronavirusvrh snižiti
koronavirusvrh snižiti: ostati doma
koronavirusvrh snižiti: ostati doma, držati razmak
koronavirusvrh snižiti: ostati doma, držati razmak, prati ruke
koronavirusvrh snižiti: ostati doma, držati razmak, prati ruke, smanjiti kontakte
koronavirusvrh snižiti: ostati doma, držati razmak, prati ruke, smanjiti socijalne kontakte
koronavirusvrh snižiti: ostati doma, držati razmak, prati ruke, smanjiti socijalne kontakte, spasiti život!**

MARIJANA PALATIN